

ग्रामपंचायतीमध्ये झालेल्या अनियमितता
किंवा गैरव्यवहारास सरपंच, उपसरपंच
किंवा ग्रामपंचायत सदस्य किंवा
ग्रामपंचायत कर्मचारी जबाबदार असल्यास
अनुसरावयाची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: व्हीपीएम-२०१६ / प्र.क्र.२५३ / पंरा-३
बांधकाम भवन, २५ मर्झबान पथ,
फोर्ट, मुंबई, ४०० ००१
तारीख: ४ जानेवारी, २०१७

वाचा - शासन परिपत्रक क्रमांक व्हीपीएम- २०१३ / प्र.क्र.१३७ / पंरा-३ दि.१२ जून, २०१३.

प्रस्तावना -

उपरोक्त संदर्भाधीन शासन परिपत्रकामधील अनुक्रमांक १ अन्वये पुढीलप्रमाणे निर्देश देण्यात आले आहेत :-

“ग्रामपंचायतीच्या आर्थिक व्यवहारात अनियमितता करणे अथवा ग्रामपंचायत मालमत्तेचा अथवा निधीचा अपहार करणे तसेच ग्रामपंचायतीतील मूळ दस्तऐवजामध्ये खोट्या बनावट कागदपत्रांचा समावेश करणे किंवा फेरफार करणे हा गुन्हा असल्याने या गुन्ह्यास जबाबदार असणाऱ्या संबंधित सरपंच, उपसरपंच, ग्रामपंचायतीचे सचिव, ग्रामसचिव, ग्रामपंचायत कर्मचारी यांच्याविरुद्ध फौजदारी गुन्हा तात्काळ दाखल करण्यात यावा.”

उपरोक्त सूचनेस अनुसरून प्राप्त होणा-या तक्रारीच्या अनुषंगाने संबंधितांविरुद्ध विना चौकशी फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात येत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. त्यास अनुसरून सदर निर्देशांमध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन परिपत्रक-

संदर्भित शासन परिपत्रकातील अनुक्रमांक १ अन्वये देण्यात आलेल्या निर्देशांमधील मजकूर वगळून पुढील सुधारणांप्रमाणे मजकूर समाविष्ट करण्यात येत आहे:-

१)“ ग्रामपंचायतीच्या आर्थिक व्यवहारात अनियमितता करणे अथवा ग्रामपंचायत मालमत्तेचा अथवा निधीचा अपहार करणे तसेच ग्रामपंचायतीतील मूळ दस्तऐवजामध्ये खोट्या बनावट कागदपत्रांचा समावेश करणे किंवा फेरफार करणे हा गुन्हा असल्याने त्याबाबत फौजदारी गुन्हा दाखल करणे क्रमप्राप्त आहे. अशा गुन्ह्यांबाबत अन्य प्राधिकरणांच्या अहवालांमध्ये, विभागीय चौकशींमध्ये गुन्हा घडल्याबाबत स्पष्ट निष्कर्ष काढण्यात आले असल्यास संबंधितांविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात यावा.

तसेच ज्या प्रकरणांमध्ये कोणतीही चौकशी झालेली नाही अशा प्रकरणी संबंधित पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी यांनी प्रथम प्राथमिक चौकशी करावी. सदरील चौकशी गट विकास अधिकारी एक महिन्यामध्ये पूर्ण करणे अनिवार्य असून त्या चौकशीत वरील गुन्ह्यामध्ये सकृतदर्शनी तथ्य आढळून आले आहे किंवा नाही या निष्कर्षाप्रत संबंधित गट विकास अधिकारी येणे बंधनकारक आहे. चौकशीअंती संबंधित सरपंच, उपसरपंच, सदस्य, ग्रामसेवक / ग्रामविकास अधिकारी, ग्रामपंचायत कर्मचारी यापैकी कोणीही किंवा सर्वजण दोषी आढळल्यास त्यांचेविरुद्ध संबंधित गट विकास अधिकारी यांनी फौजदारी गुन्हे दाखल करावेत. ज्या प्रकरणांमध्ये अपहाराची रक्कम निश्चित करण्यात आलेली आहे त्याबाबतीत फौजदारी गुन्हा दाखल करण्याबरोबरच अपहाराची रक्कमही विनाविलंब प्रचलित नियमांनुसार वसूल करण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.

संबंधित गटविकास अधिकारी यांनी एक महिन्याच्या आत चौकशी पूर्ण केली नाही किंवा चौकशी करण्यास टाळाटाळ केली तर संबंधित गटविकास अधिकारी यांच्यावर नियमानुसार मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी शिस्तभंगविषयक कारवाई करावी.

सरपंच / उपसरपंच / सदस्य यांचेविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल केल्यानंतर त्यांचेविरुद्ध महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम कलम ३९ अन्वये तात्काळ कार्यवाही सुरु करावी. तसेच ग्राम

विकास अधिकारी / ग्रामसेवक व ग्रामपंचायत कर्मचारी यांचेविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल केल्यानंतर त्यांचेविरुद्ध नियमानुसार शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्यात यावी.”

२. वरीलप्रमाणे देण्यात आलेले निर्देश मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून देण्यात यावेत.

सदरचे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संकेतांक २०१७०१०४१२२५२२६४२० असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात आले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(असीम गुप्ता)
सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा.मंत्री (ग्रामविकास) यांचे खाजगी सचिव
३. मा.राज्यमंत्री (ग्रामविकास) यांचे खाजगी सचिव
४. सचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, बांधकाम भवन, मुंबई.
५. विभागीय आयुक्त, सर्व विभाग
६. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व),
७. सर्व सहसचिव / उपसचिव, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, बांधकाम भवन, मुंबई.
८. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत) जिल्हा परिषद (सर्व)
९. मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व)
१०. सर्व अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, बांधकाम भवन, मुंबई.
११. निवडनस्ती (कार्यासन क्रमांक पंरा-३)